

**CENTRO DE ENSEÑANZA SUPERIOR ALBERTA GIMÉNEZ
ADSCRITO A LA UNIVERSIDAD PONTIFICIA COMILLAS**

Document Marc per a les Pràctiques del Grau en Educació Primària

Juliol 2019

COMILLAS
UNIVERSIDAD PONTIFICIA

ICAI

ICADE

CIHS

Índex

1.	Organització de les competències establertes al pla d'estudis	3
2.	Descripció del plantejament, sentit i organització de les pràctiques de primària.....	4
3.	Funcions d'alumnes i tutors de pràctiques.....	6
4.	Consideracions relatives a la funció de seguiment de les pràctiques	8
5.	Aspectes vinculats al procés d'avaluació.....	9
6.	Ús dels dossiers de pràctiques	10

La funció d'aquest document és la d'explicitar tot allò que tots els processos de pràctiques del Grau en Educació Primària tenen en comú, de forma que tot **el contingut que aquí es presenta és d'aplicació per a tots els processos**. En aquest sentit, al present document s'inclouen detalls respecte de:

- Les competències establertes al pla d'estudis del Grau en Educació Primària.
- La descripció, sentit i organització de les pràctiques del Grau en Educació Primària.
- Les funcions dels alumnes, dels mestres tutors i dels professors del CESAG.
- El plantejament de la funció de seguiment que es realitza des del CESAG.
- Aspectes vinculats al procés d'avaluació.
- L'ús i funció dels dossiers de pràctiques de cada procés.

Aquest document es vincula i complementa amb altres documents que convé llegir amb deteniment:

- Per una banda, es construeix sobre la base del *Document Marc de Pràctiques per a Infantil i Primària* que es pot trobar al campus virtual i al web del CESAG.
- Per altra banda, es relaciona amb les *guies docents* de Pràctiques I, Pràctiques II, Pràctiques III i Pràctiques IV que es poden localitzar al web del CESAG.
- Finalment, es concreta en els *dossiers* de cada un dels processos de pràctiques, que es trobaran al campus virtual.

1. ORGANITZACIÓ DE LES COMPETÈNCIES ESTABLERTES AL PLA D'ESTUDIS

Les competències que figuren al pla d'estudis del Grau en Educació Primària es presenten en aquesta secció organitzades al voltant de tres eixos:

- Competències que impliquen el coneixement i anàlisi de la professió docent així com del centre, de l'aula i dels alumnes.
- Competències que impliquen l'adquisició i desenvolupament d'habilitats docents així com l'ús de coneixement pedagògic.
- Competències de caràcter instrumental i transversal.

Competències que impliquen el coneixement i anàlisi de la professió docent així com del centre, de l'aula i dels alumnes:

Coneixements bàsics de la professió docent.

Adquirir un coneixement pràctic de l'aula i de la seva gestió.

Capacitat per comprendre la complexitat dels processos educatius en general i dels processos d'ensenyament-aprenentatge en particular.

Capacitat per generar expectatives positives sobre l'aprenentatge i el progrés integral del nin.

Relacionar teoria i pràctica amb la realitat de l'aula i del centre.

Competències que impliquen l'adquisició i el desenvolupament d'habilitats docents així com l'ús del coneixement pedagògic:

Capacitat per assumir la dimensió cristiana de la vida i d'actuar-hi conformement. Capacitat per desenvolupar la tasca educativa en el marc d'una educació inclusiva.

Capacitat per organitzar l'ensenyament i utilitzar de forma integrada els sabers disciplinaris, transversals i multidisciplinaris adequats al respectiu nivell educatiu.

Regular els processos d'interacció i comunicació en grups d'alumnes de 6-12 anys.

Conèixer i aplicar els processos d'interacció i comunicació a l'aula i dominar les destreses i habilitats socials necessàries per fomentar un clima d'aula que faciliti l'aprenentatge i la convivència.

Capacitat per utilitzar i incorporar adequadament a les activitats d'ensenyament-aprenentatge les tecnologies de la informació i la comunicació.

Capacitat per usar una segona llengua en el context de l'aula (Nivell B1-B2).

Controlar i fer el seguiment del procés educatiu i en particular el d'ensenyament-aprenentatge mitjançant el domini de les tècniques i estratègies necessàries.

Capacitat per utilitzar l'avaluació com a element regulador i promotor de la millora de l'ensenyament i de l'aprenentatge.

Participar en les propostes de millora en els diferents àmbits d'actuació que es puguin establir en un centre. Conèixer formes de col·laboració amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn social.

Competències de caràcter instrumental i transversal:

Comunicació oral i escrita en la llengua pròpia.

Habilitats de gestió de la informació provinent de fonts diverses. Capacitat d'anàlisi i síntesi.

Capacitat d'organització i planificació. Habilitat per treballar de forma autònoma.

Habilitats interpersonals. Treball en equip. Participar en l'activitat docent.

Resolució de problemes. Capacitat per adaptar-se a noves situacions. Capacitat per generar noves idees (creativitat) en el desenvolupament de la labor educativa.

Capacitat de tenir una imatge realista de si mateix i d'autoregular-se. Autoavaluació de la pràctica.

Capacitat crítica i autocrítica. Actuar i reflexionar des de la pràctica.

Capacitat d'aprendre. Preocupació per la qualitat. Capacitat per assumir la necessitat de desenvolupament professional continu.

Compromís ètic.

2. DESCRIPCIÓ DEL PLANTEJAMENT, SENTIT I ORGANITZACIÓ DE LES PRÀCTIQUES DE PRIMÀRIA

Les Pràctiques del Grau en Educació Primària es desenvolupen a l'etapa d'Educació Primària; en concret, i per tal de complir allò que estableix la normativa¹, es realitzen seguint l'esquema d'**organització** següent: tant les Pràctiques I com les Pràctiques IV es poden realitzar a qualsevol curs d'Educació Primària; en canvi, es determina que les Pràctiques II es realitzin a un curs del primer cicle d'Educació Primària i que les Pràctiques III es duguin a terme a un curs del segon cicle d'Educació Primària.

Quant a la forma com s'organitza l'assistència al centre, les Pràctiques I es realitzen sota una modalitat mixta (combina període extensiu i període intensiu al centre de pràctiques), mentre que les Pràctiques II, III i IV es realitzen sota la modalitat intensiva únicament.

¹ Article 5 de l'Ordre ECI/3857/2007, de 27 de desembre, per la qual s'estableixen els requisits per a la verificació dels títols universitaris oficials que habilitin per a l'exercici de la professió de Mestre en Educació Primària (publicat al BOE núm. 312 de 29 de desembre de 2007).

Cada procés de pràctiques es dissenya considerant la ubicació al pla d'estudis, així com la natural progressió que els alumnes van realitzant al llarg de la seva formació com a docents. En aquest sentit, les propostes varien sensiblement d'un curs a un altre, especialment quant al paper de l'alumne com a docent en procés de formació, i quant a la feina complementària que acompanya i complementa la formació a l'escola. En tot cas, cal destacar que l'esperit de tots els processos de pràctiques és comú i, tal com ja s'ha especificat al Document Marc de Pràctiques d'Infantil i de Primària, es caracteritza per ser essencialment reflexiu. Així mateix, s'encamina fonamentalment a la **construcció de la pròpia identitat docent**, motiu pel qual l'aprenentatge s'entén com a procés orientat a la **millora** i al **creixement** personal i professional, on els processos de **comunicació**, de **cooperació**, de **reflexió** i **anàlisi** i d'**autoavaluació** en constitueixen el nucli.

Malgrat això, cal assenyalar que es procurarà **ajustar el disseny de la proposta formativa general** a les característiques de cada centre de pràctiques, del grup classe i del mestre tutor, de forma que hi hagi una millor i major adequació del procés formatiu de l'alumne en pràctiques a contextos particulars. En aquest sentit, en el marc comú de cada procés de pràctiques, els tutors (del centre i del CESAG) definiran de forma conjunta uns objectius i tasques específiques per a cada alumne, que es revisaran i avaluaran durant les sessions de seguiment presencials i virtuals amb els tutors.

Quant al procediment general de les pràctiques², el procés s'inicia amb l'elecció i **assignació** del centre de pràctiques, una fase inicial a la qual estan implicats la coordinadora del Grau en Educació Primària, el coordinador que realitza la labor de gestió de les pràctiques i els alumnes. Tal com s'estableix al ja citat Document Marc de Pràctiques d'Infantil i de Primària, en el cas de les Pràctiques I, l'alumne no seleccionarà el centre de pràctiques, mentre que en el cas de les Pràctiques II, III i IV, així com en el cas de les de cinquè curs del doble grau, l'alumne tindrà la possibilitat de triar el centre on voldrà desenvolupar les seves pràctiques.

En les dates previstes al calendari acadèmic de cada curs, els alumnes iniciaran l'**estada als centres de pràctiques**, on duran a terme les funcions que apareixen al punt 3 d'aquest document. Cal assenyalar que els alumnes hauran de realitzar un total de 30 hores setmanals presencials a l'escola durant les pràctiques que es realitzen als quatre cursos del grau en Educació Primària i un total de 25 hores setmanals durant les pràctiques que es realitzen al doble grau en Educació Infantil i Educació Primària, considerant en ambdós casos que es cobreixen hores lectives i hores complementàries.

En tot cas, l'assistència als centres de pràctiques es combina amb altres accions:

- Els alumnes hauran d'assistir a un nombre determinat de **sessions de seguiment** al CESAG, tal com s'explica al punt 4 d'aquest document. La planificació apareixerà reflectida a cada dossier de pràctiques.
- Els alumnes aniran construint una sèrie d'evidències que es realitzaran seguint unes orientacions particulars i que es lliuraran en la data prevista a la planificació establerta. Aquesta informació es

² Es pot consultar més informació sobre aquest procés al *Document Marc per a les Pràctiques dels Graus en Educació infantil i Educació Primària*, publicat al web del CESAG i al campus virtual.

descriurà al dossier de pràctiques, i d'aquest treball autònom es realitzarà l'observació i el seguiment durant les sessions de tutoria i/o seminaris.

- Els alumnes es comunicaran en **reunions** de caràcter més formal o més informal, amb els seus tutors de l'escola, per tal de definir i fer seguiment dels objectius establerts així com de responsabilitats i funcions a desenvolupar. En aquest sentit seria important que a l'inici del procés de pràctiques es defineixin els moments en què el tutor tindrà disponibilitat per dur a terme aquestes trobades.

Un cop acabat el període d'estada al centre de pràctiques i recollida tota la informació provinent dels diversos instruments d'avaluació i dels diferents avaluadors, el tutor del CESAG convocarà l'alumne per a una **reunió de valoració final**, a la qual es comunicarà la qualificació de les pràctiques i es valoraran els principals aspectes referits al seu procés, que quedaran recollits en un acta que servirà com a punt de partida per al procés de pràctiques següent. L'assistència a aquesta reunió és obligatòria. Igualment, en finalitzar les pràctiques es realitzaran trobades en gran grup amb els alumnes per realitzar una valoració del conjunt del procés.

3. FUNCIONS D'ALUMNES I TUTORS DE PRÀCTIQUES

El **tutor del centre de pràctiques** és el mestre tutor de l'aula al qual està assignat l'alumne. La seva funció és la de:

- Contribuir al **coneixement** de l'escola, del grup classe i de la manera com s'hi treballa, de forma que l'adaptació de l'alumne es faci amb les majors garanties.
- Oferir **oportunitats** d'aprenentatge i de creixement diverses i enriquides.
- Proporcionar a l'alumne un espai propi d'intervenció que li permeti desenvolupar funcions de diversa naturalesa.
- **Comunicar** a l'alumne aquella informació que sigui necessària per poder desenvolupar un procés de pràctiques adequat, resoldre dubtes al respecte i proporcionar pautes d'intervenció clau.
- Definir de forma conjunta amb alumne i tutor del CESAG les **principals coordinades** del procés de pràctiques: tasques, funcions, responsabilitats, objectius, etc.
- Vetllar pel procés de formació de l'alumne en pràctiques i proporcionar **retroacció** respecte del seu procés, així com orientacions per a la millora.
- **Participar** en les sessions de seguiment amb els tutors del CESAG.
- **Avaluar** l'alumne en pràctiques.

El **tutor del CESAG** té les funcions següents:

- Acordar amb alumnes i tutors dels centres un procés de pràctiques que representi **reptes ajustats** a l'alumne i a la resta de condicionants en què es troba (curs, formació i experiència, característiques personals, perfil com a docent, etc.).
- Vetllar pel procés de formació de l'alumne en pràctiques i proporcionar **retroacció** respecte del seu procés, així com orientacions per a la millora.
- Realitzar el **seguiment** del procés d'aprenentatge de l'alumne, en base als paràmetres establerts al dossier i al caràcter i sentit de les pràctiques.
- Crear **espais de reflexió i d'autoconeixement** que permetin la construcció d'una imatge ajustada d'un mateix i es contribueixi a comprendre la naturalesa i complexitat de la realitat educativa.
- **Comunicar-se i coordinar-se** amb el tutor de pràctiques en qüestions relatives al procés d'aprenentatge de l'alumne.

- Coordinar-se amb la resta de tutors de pràctiques del mateix curs per tal de mantenir un procés fluid d'intercanvi, d'establir acords i de garantir la **igualtat d'oportunitats** i de condicions per a la formació i l'aprenentatge.
- **Avaluar** l'alumne en pràctiques.
- Dissenyar i conduir els **seminaris i tutories** de manera que contribueixin al procés de formació dels alumnes.

Per finalitzar, les **funcions dels alumnes** seran les següents:

Abans d'iniciar les pràctiques al centre:

- Assistir als **seminaris** previs a l'inici de les pràctiques per tal de rebre les orientacions oportunes per seguir el procés de pràctiques i resoldre els dubtes que apareguin al respecte.
- Reunir-se amb el tutor del CESAG per tal de **definir** alguns objectius en relació a les pràctiques.
- Revisar la **documentació** necessària: document marc, dossier de pràctiques i guia docent.

Durant la realització de les pràctiques al centre:

- Participar en la **presa de decisions** relativa a la concreció del procés de pràctiques.
- Respectar i complir les **normes** de funcionament del centre i actuar d'acord amb el caràcter propi i el projecte educatiu de l'escola.
- Realitzar les pràctiques des d'una perspectiva de responsabilitat i prendre com a **eixos** la capacitat crítica, la reflexió i l'anàlisi, l'autoavaluació i el treball en equip.
- Fer servir l'observació, la participació i la col·laboració com a **filosofia de treball**.
- Tenir una **actitud** positiva i d'integració, oberta i respectuosa amb l'escola i de relació amb el professorat del centre, l'alumnat i el personal no docent.
- Aprofitar al màxim totes les **experiències i oportunitats** que l'escola ofereix.
- **Conèixer i analitzar** el funcionament d'un centre educatiu i d'una aula d'Educació Primària.
- Complir l'**horari** de l'escola amb puntualitat i amb justificació de les faltes d'assistència, d'acord amb la jornada que realitza un mestre.
- **Participar** en totes aquelles activitats pròpies de la dinàmica de l'escola, incloses les previstes a les hores complementàries.
- Assistir a **seminaris i tutories** al CESAG.
- Formar-se una **opinió integrada i crítica** sobre el perfil del docent i del procés de pràctiques en el context de la formació.
- Elaborar les diverses **evidències** i lliurar-les en les dates acordades amb el rigor, l'objectivitat i la capacitat d'argumentació requerides.

Després del període de pràctiques al centre:

- Lliurar el **recull de produccions** realitzades durant les pràctiques (evidències, diari, autoavaluació i conclusions), segons les condicions i requisits establerts al corresponent dossier.
- Assistir a la **reunió de valoració** prevista amb el tutor del CESAG i/o al seminari de valoració final.

L'**incompliment** per part de l'alumne d'aquestes funcions repercutirà en la seva qualificació. Quan aquest incompliment es refereixi a l'assistència al centre de pràctiques o a les sessions de seguiment, es considerarà **falta justificada** aquella que es produeixi en els casos següents:

- Malaltia que impedeixi el desenvolupament de les funcions de l'alumne en pràctiques o posi en perill de contagi els alumnes.

- Malaltia greu o mort de familiars fins a la segona línia de consanguinitat.

Si la falta d'assistència al centre de pràctiques es perllonga més de tres dies, s'allargarà el període de pràctiques de forma proporcional. Si la falta d'assistència es refereix a les sessions de seguiment, s'establirà una nova data per dur a terme aquest seguiment.

En qualsevol cas, l'alumne haurà de justificar³ la falta d'assistència al tutor de pràctiques i al tutor del CESAG i, sempre que sigui possible, hauria d'avisar amb antelació. Les faltes no justificades (tant en l'assistència al centre de pràctiques com en l'assistència a sessions de seguiment) seran **sancionades** amb —0,5 punts per dia de falta en la qualificació global de les pràctiques.

4. CONSIDERACIONS RELATIVES A LA FUNCIÓ DE SEGUIMENT DE LES PRÀCTIQUES

El seguiment de les pràctiques s'orienta a un triple vessant:

- a) Contribuir a la **presa de consciència** per part de l'alumne del seu paper en el procés de pràctiques. Per aquest motiu, el tutor del CESAG tindrà la funció d'assessorar l'alumne en relació als objectius a aconseguir, al seu paper a l'aula, a les seves intervencions i tasques a desenvolupar, a les seves relacions amb els docents i els alumnes, etc., i contribuir en aquest sentit a l'autoconeixement i a l'autoavaluació.
- b) Ajudar l'alumne a adoptar com a **referent** els continguts treballats en la seva formació en la presa de decisions, l'anàlisi i la reflexió implícites al procés de pràctiques. Per això el tutor del CESAG procurarà contribuir a la formació de l'alumne com a mestre i, oferirà espais per a l'anàlisi, la reflexió, l'intercanvi i la cooperació amb els altres.
- c) **Assessorar** l'alumne en la realització de les seves evidències i del diari de pràctiques, revisar la feina que l'alumne realitza sota la modalitat no presencial (treball autònom) i **proporcionar retroacció** de les diferents produccions lliurades amb la intenció que l'alumne les pugui millorar. En el cas dels processos en què les evidències no tenen una estructura gaire definida, es contribuirà a la definició de continguts i a la forma d'organitzar la informació.

Per tot això, es plantejaran a les tutories i als seminaris dinàmiques i activitats de diversa naturalesa, depenent del moment del procés en què es duguin a terme i dels objectius específics de cada procés de pràctiques. Si es considera adient, es duran a terme seguiments virtuals. Aquestes actuacions de seguiment virtual s'orienten a la demanda de dubtes o d'informació tant per part del tutor als alumnes com dels alumnes al tutor. Seguint allò que s'ha establert a les funcions descrites a l'apartat 3 d'aquest document, l'**assistència**, en el cas del seguiment presencial, i la participació, en el cas del seguiment virtual, és **obligatòria**, i es farà seguiment de l'assistència. Com ja s'ha comentat, convé que justifiqui l'absència amb la major antelació possible.

Els alumnes tindran establert al dossier corresponent per a cada procés de pràctiques un **cronograma** al qual s'especifiquen les dates en què es desenvoluparan els seminaris o les tutories i l'agrupament en què es realitzaran (en gran grup, en petit grup o de manera individual). Malgrat

³Justificar no equival a informar. Es justifica una falta quan es presenta documentació que mostra que hi ha hagut una causa de força major que ha impedit a l'alumne la seva assistència. Veure punt 3 del present document.

això, es podrien realitzar modificacions per a un millor ajust a les necessitats dels alumnes i al desenvolupament de les pràctiques. En aquest sentit, els alumnes poden demanar tutories per tal de discutir aspectes de les pràctiques, rebre assessorament respecte del seu paper a l'aula, aclarir dubtes quant a les seves intervencions, resoldre dubtes respecte del treball autònom, etc. Convé que aquesta demanda es faci amb la màxima antelació possible, per tal que el tutor es pugui organitzar.

Al cronograma que es trobarà al dossier es determinaran les dates de lliurament de les diverses produccions així com les dates en què es preveu proporcionar retroacció. Si el lliurament es realitza fora de termini i sense motiu justificat, el tutor podrà decidir acceptar-lo o no. En tots els casos, es tindrà molt en compte el grau en què els alumnes incorporen a la producció final les observacions realitzades a la retroacció.

Per altra banda, es preveu una **relació amb els tutors** del centre de pràctiques basada en la comunicació que asseguri: la implicació de l'alumne en la definició i adequació de les tasques a la pròpia realitat i a la del centre de pràctiques, el seguiment del procés de pràctiques plantejat i l'anàlisi de les diferents situacions que es vagin produint, sempre orientada a la millora.

Per finalitzar, cal fer referència al fet que, durant el període de realització de les pràctiques a les escoles, el tutor del CESAG mantindrà **contacte periòdic** amb el tutor del centre de pràctiques. Aquest contacte es materialitzarà tant en reunions presencials com de forma virtual o telefònica, amb un mínim de 2 **reunions** al llarg del període de pràctiques per als processos de Pràctiques I, II i III i d'una visita per període per a les Pràctiques IV. Aquesta temporització pot variar en el cas de les pràctiques del 5è curs, ja que es realitzen durant un període molt més llarg. A les reunions entre tutors es podria requerir de l'assistència i participació dels alumnes en pràctiques. Així mateix, el tutor del CESAG realitzarà una **visita** a l'alumne, amb finalitats purament formatives. En aquest sentit, aquesta visita no té cap pes a la qualificació, i s'orienta fonamentalment a millorar el coneixement que el tutor del CESAG té del procés de l'alumne i a facilitar l'autoavaluació i la millora.

5. ASPECTES VINCULATS AL PROCÉS D'AVALUACIÓ

Algunes de les qüestions referides a l'avaluació estan determinades per l'acord al qual s'ha arribat entre titulacions, i que ja ha quedat explicat a les corresponents guies docents. Com ja s'ha dit al document marc de pràctiques per a les dues titulacions, l'avaluació s'entén des d'una perspectiva plenament **formativa**. A tall de síntesi, l'alumne hauria de tenir en compte que cada un dels instruments d'avaluació compleix una funció distinta com també hi participen distints avaluadors, de manera que:

- Les **evidències**⁴ de pràctiques i el diari de camp, del qual en forma part, il·lustren i donen visibilitat a tot allò que forma part del procés de formació a l'escola, inaccessible d'una altra forma per al del CESAG.
- La **rúbrica** aporta visibilitat als diversos graus en què els alumnes poden haver adquirit i desenvolupat cada una de les competències a les quals els processos de pràctiques hi pretenen contribuir.

⁴ Consultar els annexos 1 i 2.

- L'instrument que es farà servir per realitzar l'**autoavaluació** de l'alumne pretén ajudar-lo a construir una imatge ajustada de si mateix com a docent, a posar l'atenció en l'autobservació i a contribuir a la revisió i establiment d'objectius. Aquesta autoavaluació formarà part d'una memòria, a la qual s'inclouran també les conclusions de les pràctiques.

6. ÚS DELS DOSSIERS DE PRÀCTIQUES

La concreció de la proposta formativa es podrà localitzar al dossier de cada procés de pràctiques; com que hi ha quatre processos de pràctiques, hi haurà **cinc dossiers** diferents⁵. És responsabilitat de l'alumne **llegir** amb deteniment les especificacions del dossier, així com de la resta de documents de referència. Per tal de facilitar la lectura, es realitzarà un procés de difusió i d'anàlisi del dossier de pràctiques, i amb aquest objectiu es durà a terme el seminari inicial, al qual també s'abordaran altres qüestions.

En tot cas, cal puntualitzar que en aquest document s'especifiquen continguts com:

- Les **instruccions** relatives al treball autònom de l'alumne, fonamentalment de les evidències i del diari de camp.
- El format que adoptarà la funció de **seguiment** realitzada al CESAG, és a dir, modalitats, agrupaments i funcions de cada una.
- La informació relativa a l'**organització temporal** de cada procés de pràctiques (tant pel que fa al seguiment com pel que fa al treball autònom de l'alumne), que es trobarà reflectida a un cronograma.

---

⁵ El cas de les Pràctiques II, III i IV del 5è curs del doble grau és una mica diferent, i per tant es regirà per un dossier específic.

Annex 1. LA CARPETA COM A RECURS PER A L'APRENTATGE I L'AVUACIÓ**Què és una carpeta d'aprenentatge?**

Una carpeta és una "col·lecció selectiva, deliberada i variada de treballs fets per l'estudiant en què es reflecteixen els esforços, progressos i aprenentatges en una àrea específica al llarg d'un període de temps" al qual l'alumne "projecta la diversitat d'aprenentatges interioritzats" (Bordas i Cabrera, 2002:76).

La carpeta de pràctiques recull el treball realitzat per l'alumne al llarg de les pràctiques, que adopta la forma d'evidències, a les quals la informació queda reflectida de forma **organitzada i sistematitzada**. Per aquest motiu, en alguns casos es proporcionen unes estructures mínimes a considerar⁶. En tot cas, l'alumne té l'opció d'acordar amb el tutor la forma com es pot completar i/o adaptar aquesta estructura bàsica. Les produccions recollides a la carpeta **informen** l'alumne i altres agents del procés formatiu que ha realitzat, i permeten evidenciar els esforços i fites assolides en relació als objectius d'aprenentatge i als resultats d'aprenentatge establerts prèviament. Per això, com més clar, complet i transparent sigui, més visible serà el procés formatiu de l'alumne. En tot cas, per poder accedir al coneixement i a la valoració de la qualitat dels aprenentatges que s'evidencien a la carpeta, es requereix un **abordatge profund** del seu contingut; és a dir, es requereix un tractament que vagi més enllà de la dimensió estrictament descriptiva, per concedir espai a l'anàlisi de la realitat de la qual s'ha participat, el contrast entre fonamentació pedagògica i pràctica educativa, la reflexió sobre actuacions desenvolupades i/o observades, la valoració justificada d'accions educatives pròpies i alienes, la fonamentació de les pròpies visions o propostes, etc.

La carpeta és, per tant, una **estratègia** al servei de l'aprenentatge i de l'avaluació. A més, la carpeta constitueix un instrument d'avaluació, i des d'aquesta dimensió, es fonamenta en la idea que l'avaluació determina la forma com un estudiant es planteja el procés d'aprenentatge.

Cal tenir en compte respecte de la carpeta que:

- És una eina formativa basada en la **reflexió** que cerca la millora i que acompanya l'alumne al llarg del procés d'aprenentatge.
- El seu propòsit és el de **mostrar** el procés de formació, millora i canvi experimentat. Això suposa aportar evidències del procés d'aprenentatge seguit, seleccionant aquelles que permetin documentar el canvi experimentat per l'alumne, i reflexionant sobre les aportacions dels diferents treballs i accions. Així mateix, implica evidenciar les relacions que l'alumne estableix entre fonamentació teòrica i praxis educativa.
- Es vertebrada al voltant de què es fa, per què es fa, com es fa i com es podria canviar o millorar. En aquest sentit, estimula l'**observació** de la pròpia pràctica i del propi procés per tal de reflexionar-hi i facilitar així la construcció de noves estratègies de formació i d'aprenentatge.
- Hauria de permetre el **contrast** entre moments diferents: un moment inicial o situació de partida, un desenvolupament i un estat final que permeti identificar un nou punt de partida, diferent del inicial.

⁶ Sovint, aquestes estructures es presenten en forma de taula de doble entrada. Es pot prescindir d'aquest recurs sempre i quan es mantingui la funció que compleix la taula: presentar les relacions existents entre informació de diferent naturalesa.

Per això, caldria distanciar-se, d'alguna manera, de la pròpia actuació, per tal d'observar-la des de la major objectivitat possible.

Orientacions per a la seva elaboració:

- Ja que la seva elaboració requereix d'un determinat nivell d'autodisciplina, de constància i de responsabilitat, convé **organitzar-se** de manera molt clara: usar el cronograma del dossier per anotar les dates de lliurament, preveure els moments setmanals que es destinaran a la seva elaboració, fer una planificació més detallada i personal per a l'elaboració de les diferents evidències i del diari, etc.
- Convé seguir **instruccions, estructures i pautes** quan aquestes es proporcionin, i en el cas dels cursos en què les estructures són obertes, convé crear-ne unes al principi, quan es prenguin les decisions relatives al seu contingut.

Què ha d'incorporar la carpeta?

A. Una **introducció** que inclourà una presentació general de les pràctiques que s'han realitzat (centre, curs, etc.) i del contingut de la carpeta. En el cas de les Pràctiques II, III i IV haurà d'incloure un recull dels objectius que l'alumne es va proposar amb relació a les pràctiques anteriors, i que es recolliren a les conclusions de la carpeta i a l'acta de l'entrevista final amb el tutor. En el cas de les Pràctiques I, haurà de recollir el resultat de la feina que es realitza al seminari inicial.

B. Un recull d'un nombre determinat d'**evidències**, una de les quals serà, en tots els casos el diari de camp. Cada procés de pràctiques es concreta en una proposta específica, que es localitzarà al corresponent dossier, i que en funció del procés de formació de l'alumne estarà més estructurat, dirigit i pautat o serà més obert i ajustat al procés i interessos de cada alumne. L'alumne podria realitzar, per iniciativa pròpia, alguna evidència més de les que estiguin establertes, tot i que convé haver-ne parlat abans amb el seu tutor per tal de crear una estructura que permeti optimitzar les possibilitats de treball sobre l'aspecte que es vol aprofundir.

C. La carpeta de pràctiques ha de finalitzar amb unes **conclusions**⁷, a les quals es faci un tancament explícit de les principals consecucions així com dels àmbits de millora.

Aspectes formals⁸:

La carpeta ha de complir amb les **condicions mínimes d'adequació** quant als aspectes formals (tipus de lletra, interlineat, marges, inserció de cites, referències bibliogràfiques, annexos, etc.). Així mateix, s'ha de tenir cura de la correcció ortogràfica i gramatical així com de l'ús i adequació de la terminologia pròpia de la professió docent. En la valoració de la carpeta es tindran en compte aquestes qüestions i podran suposar el suspens de la carpeta.

Bibliografia:

Bordas, I; Cabrera, F.A. (2002). "L'avaluació de l'alumnat a la universitat". *Educar*, 28, p. 61-82.

⁷Les tutories realitzades al CESAG poden contribuir a fer visibles les consecucions de l'alumne i a definir els àmbits de millora en relació al seu procés formatiu, tot i que cal mantenir en tot moment una actitud d'autoobservació i autoavaluació. En aquest sentit, el diari de pràctiques constitueix una eina essencial per a la recollida d'informació.

⁸ Per a una major adequació formal, convé utilitzar referents adequats. Podreu consultar al campus virtual alguns recursos d'ajuda, com les principals instruccions provinents del *Manual de normes APA* (disponibles a <http://normasapa.com/>) i/o alguns documents de referència, com les *Orientacions metodològiques per a la presentació de treballs acadèmics*, elaborades per un equip de la Universitat de les Illes Balears, disponible a http://ffl.uib.cat/digitalAssets/125/125894_orientacions.pdf.

Keim, L; Carandell, Z; Esteve, O. (2006). "El portfoli en la formació del professorat: un instrument al servei de la reflexió en i sobre la pràctica docent" *Revista de didàctica de la llengua i de la literatura*, 39 p. 35-48.

Annex 2. EL DIARI DE CAMP

Què és un diari?

El diari és un **document personal** en el qual l'alumne comunica, d'alguna forma, qui és com a mestre en pràctiques, com actua, què fa a l'aula i/o l'escola, com s'hi sent, què li preocupa, què li interessa, què observa,... En aquest sentit, és un **instrument de recollida d'informació** on es registren de forma continuada sensacions, vivències, inquietuds, sentiments, pensaments, hàbits, accions o percepcions.

Per altra banda, al seu diari l'alumne reflecteix allò que viu i allò que aprèn, i per tant, es pot dir que el seu diari *està viu*: mostra les relacions que s'estableixen, il·lustra arguments o processos reflexius, dona a conèixer el significat o el sentit que l'alumne atorga allò que viu, informa dels processos de presa de decisions i ofereix testimoni de les actuacions que s'adopten davant la realitat.

El diari pot constituir, per tot això, un instrument per a la millora de la comprensió de la realitat i de si mateix, sempre i quan *se'l deixi parlar* i es mantingui una postura activa de construcció d'aprenentatges, de comprensió de la realitat, de recerca de significats, etc. Al diari s'estableix, d'alguna manera, un diàleg entre l'alumne en procés de formació i el mestre que es troba *en construcció*. Tot això té com a marc de referència el propi procés formatiu com a docent i per tant, el contingut del diari es caracteritza per la seva rellevància des del punt de vista pedagògic. Des d'aquest punt de vista, el diari és més analític, introspectiu i reflexiu.

Finalment, el diari té un vessant instrumental important en el sentit que registra i documenta la realitat per a un ús posterior (en aquest cas, a les evidències es 'reconstrueix el diari'). Com més treballat estigui el diari, més treballat podran estar les evidències. Des d'aquest punt de vista, el diari és més descriptiu. Aquests dos vessants han de ser combinats i han d'estar equilibrats.

De tot el que s'ha esmentat fins ara, es deriva el fet que el diari no segueix els mateixos patrons quant a formalitat. En aquest sentit, el diari és més *anàrquic*, no té perquè seguir una estructura estable (tot i que pot donar-se continuïtat als fils de contingut oberts) i està molt més subjecte a la immediatesa del moment en què es recull i registra la informació. Si es tenen dubtes al respecte, convé parlar-ne amb el tutor, encara que s'abordarà en algun seminari i es farà una retroacció durant els primers dies de pràctiques.

Què ha d'incorporar un diari? Orientacions generals⁹

⁹ No es planteja en absolut la conveniència de seguir aquestes orientacions com si es tractés d'un guió tancat i rígid; més aviat es formulen amb la intenció d'oferir un ventall ampli de possibles continguts a incloure al diari.

*Definició del **punt de partida** quant al perfil docent, quina és la concepció inicial sobre les habilitats, coneixements i competències en general, quins objectius es plantegen, i quines necessitats de millora i de formació es localitzen.

*Quines són les **aportacions** de les actuacions realitzades, quines aportacions exteriors han optimitzat el procés d'aprenentatge, quins són exactament els canvis experimentats, a què s'han degut, quines accions realitzades han contribuït al canvi, a què i/o a qui s'atribueixen aquests canvis, com es poden mostrar, quin significat té el canvi que s'ha produït, quines accions es realitzaran per millorar, amb l'ajuda de qui o de quins materials, com es recolliran les mostres d'aquest procés, quines conclusions se'n poden treure, etc. i el perquè tot això és rellevant en el context de formació de l'alumne.

***Resultats** de l'intercanvi d'idees, opinions, propostes, reflexions... amb els mestres, aportacions de l'observació diària de les dinàmiques del centre i de l'aula, dels alumnes, de la participació i del procés de formació (objectius aconseguits, objectius en procés d'aconseguir, seguiment de funcions i responsabilitat, etc.).

*La **mirada** o el **punt de vista** sobre allò més significatiu de la realitat en què es troba. Interrogants, problemes, necessitats que es detecten a la realitat de la qual es participa, propostes de millora i de canvi que es realitzarien, etc.

*Una mostra de **com s'usen i s'apliquen** coneixements, actituds, sensibilitats o estratègies propis del perfil de docent en formació.

El diari es farà servir, per tant, cada dia que l'alumne assisteixi al centre de pràctiques. En aquest sentit es recomana que s'utilitzi, d'entrada, un **quadern**, la qual cosa facilitarà el registre d'informació en qualsevol moment i evitarà la reformulació formal posterior (i que es perdi, d'alguna manera, el caràcter inicial del diari). Convé tenir en compte que l'aula és un espai social molt dinàmic, on la intervenció de l'alumne en pràctiques pot ser requerida en qualsevol moment. Per aquest motiu, l'elaboració del diari no ha de ser prioritària davant la participació a l'aula (es poden registrar de manera ràpida idees o paraules clau que es desenvoluparan ja fora de l'escola, a ser possible el mateix dia). En tot cas s'ha de tenir en compte que, precisament perquè l'aula és un espai social, la forma i moment en què es prenguin les anotacions ha de ser del tot respectuosa amb els diferents agents educatius i els infants, i sensible amb les necessitats del moment.

Es presenten algunes **frases model** per a l'expressió de continguts rellevants al diari:

- Voldria parlar d'aquest tema perquè per a un docent / per a mi suposa...
- He observat que quan els alumnes.... la seva resposta sol ser més / menys.... Això crec que es deu al fet que....
- He estat parlant amb .... i me n'he adonat que / m'ha fet veure que / m'ha fet entendre que...
- Em deman per què....
- Me n'estic adonant que la funció del mestre és / representa / suposa /...
- Crec que jo hauria de millorar....perquè.... i per tant el que procuraré serà...

- Quant a la meva actuació diria que...
- Em sembla adequat / inadequat / interessant / necessari... que... perquè....
- Veig que es fa servir molt / no es fa servir gens.... tal com hem estat treballant a la Universitat. Pens que potser es deu a ...
- No tenc clar de quina manera faria / diria / enfocaria / plantejaria.... però se m'ocorre que...
- Estic canviant d'opinió / de criteri respecte de .... Abans, pensava que.... però ara men'adono que... El canvi es deu al fet que...
- En aquest cas el que jo proposaria seria...
- Crec que seria possible fer... d'una altra forma, com...
- Els alumnes de l'aula on faig les pràctiques solen/fan/juguen/diuen.... em sorprenen / no em sorprenen /...perquè...
- Quant al que acab de descriure jo proposaria / intentaria / faria...